

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permiseunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Secția a treia

CAUZA DEGERATU ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 35104/02)

Hotărâre

Strasbourg

6 iulie 2010

Hotărârea devine definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din Convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza Degeratu împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), reunită într-o cameră compusă din Josep Casadevall, *președinte*, Elisabet Fura, Corneliu Bîrsan, Alvina Gyulumyan, Egbert Myjer, Ineta Ziemele, Ann Power, *judecători*, și Santiago Quesada, *grefier de secție*,

După ce a deliberat în camera de consiliu, la 15 iunie 2010,
pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 35104/02 îndreptată împotriva României, prin care un resortisant al acestui stat, domnul Romulus Degeratu („reclamantul”), a sesizat Curtea la 20 august 2002, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („convenția”).

2. Reclamantul este reprezentat de Vasile Pantea, avocat în București. Guvernul român („Guvernul”) este reprezentat de agentul guvernamental, domnul Răzvan-Horațiu Radu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. La 19 februarie 2009, președintele secției a treia a hotărât să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu art. 29 § 3 din Convenție, acesta a hotărât, de asemenea, că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate împreună.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

4. Reclamantul s-a născut în 1963 și locuiește în Râmnicu Vâlcea.

5. Reclamantul era plutonier adjutant în Vâlcea.

A. Arestarea preventivă a reclamantului

6. În urma ordonanței emise de Parchetul Militar Teritorial București („parchetul”), la 9 mai 2001, reclamantul a fost arestat preventiv pentru o perioadă de treizeci de zile, în temeiul art. 148 lit. h) C. proc. pen., pe motiv că existau bănuieli plauzibile conform cărora acesta săvârșise infracțiunea de complicitate la furt calificat. Mai precis, parchetul a reținut că existau bănuieli că, în timpul lunilor august și septembrie 2000, reclamantul ajutase, de mai multe ori, anumite persoane să își procure și să transporte cantități de petrol prelevate din conducte petroliere. Parchetul și-a motivat ordonanța de arestare preventivă subliniind că pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea menționată anterior era mai mare de doi ani de închisoare și că lăsarea reclamantului în libertate ar fi prezentat un pericol pentru ordinea publică. De altfel, prin ordonanța din 21 mai 2001, parchetul a dispus sechestrul asupra bunurilor reclamantului.

7. În urma contestației reclamantului, prin încheierea din 16 mai 2001, Tribunalul Militar Teritorial București a confirmat legalitatea arestării preventive a acestuia, hotărând că erau îndeplinite condițiile impuse de art. 148 lit. h) C. proc. pen. și că existau bănuieli că acesta ar încerca să împiedice cercetarea adevărului, influențând anumiți martori sau alte persoane implicate în procedură. În urma recursului reclamantului, prin hotărârea definitivă din 12 iunie 2001, Curtea Militară de Apel București a confirmat hotărârea menționată anterior.

8. În mod concomitent, alte treizeci și una de persoane au fost arestate preventiv pentru aceleași fapte sau pentru fapte legate de cele imputate reclamantului.

9. La 15 și 16 mai 2001, sub titlurile „*De la polițist la delincvent*” și „*Polițiștii de ieri, delincvenții de astăzi*”, ziarul local „*Curierul*” a publicat fotografia reclamantului extrasă din dosarul de la penitenciar. La 19 decembrie 2002, ziarul local „*Monitorul de Vâlcea*” a publicat o fotografie făcută în cadrul unei ședințe în fața Judecătoriei Vâlcea, arătându-i pe inculpați în boxa acuzaților.

10. La 31 mai 2001, parchetul a extins urmărirea penală împotriva reclamantului pentru infracțiunea de corupție activă.

B. Prelungirea arestării preventive a reclamantului

11. La solicitarea parchetului, arestarea preventivă a reclamantului și a celor treizeci și unu de inculpați a fost prelungită printr-o singură și unică ordonanță pronunțată la fiecare treizeci de zile de tribunalul militar teritorial, și anume la 29 mai, 26 iunie și 25 iulie 2001.

12. Instanța a apreciat că menținerea arestării inculpaților se impunea, având în vedere numărul mare de probe care trebuiau instrumentate și amploarea investigațiilor care trebuiau efectuate. De asemenea, aceasta a considerat că motivele arestării lor preventive inițiale existau în continuare. În plus, aceasta a subliniat complexitatea cauzei, datorată numărului mare de acuzați, și faptul că punerea acestora din urmă în libertate reprezenta un pericol pentru ordinea publică, dat fiind sentimentul de nesiguranță pe care l-ar fi provocat publicului, având în vedere gravitatea infracțiunilor de care erau acuzați.

13. Reclamantul a formulat recurs împotriva acestor ordonanțe, cu excepția celei din 26 iunie 2001. Recursurile sale au fost respinse ca nefondate de curtea militară de apel.

14. Prin încheierea din 23 august 2001, instanța a declarat legală măsura arestării preventive pe care a prelungit-o invocând că motivele arestării acuzaților existau în continuare și că inculpații nu fuseseră interogați de instanță.

15. Această măsură a fost prelungită la fiecare treizeci de zile de tribunalul militar, și anume prin încheierile din 12 septembrie, 5 și 23 octombrie, 23 noiembrie și 3 decembrie 2001, 18 ianuarie, 20 februarie, 8 martie, 19 aprilie, 17 mai, 14 iunie, 19 iulie, 14 august și 13 septembrie 2002.

16. În încheierile sale, instanța a reținut că motivele arestării inculpaților existau în continuare. De asemenea, aceasta a constatat necesitatea de a instrumenta probe și de a audia

martori, dificultatea de a convoca inculpații în cazul în care ar fi liberi, posibilitatea pentru unii dintre aceștia de a influența martorii, precum și posibilitatea pentru unii de a părăsi țara, fără să precizeze despre cine este vorba. De asemenea, aceasta a reținut caracterul organizat și gravitatea faptelor imputate, circumstanțele în care fuseseră săvârșite faptele, statutul de polițist al unora dintre inculpați, importanța prejudiciului, numărul mare de inculpați și impactul la nivelul publicului al faptelor imputate. Încheierile din 19 iulie și 14 august 2002 au arătat că martorii nu fuseseră încă audiați și că majoritatea inculpaților negau că ar fi săvârșit faptele.

17. Reclamantul a formulat recurs împotriva acestor încheieri, cu excepția celor din 12 septembrie, 5 octombrie și 3 decembrie 2001 și 17 mai 2002. Recursurile sale au fost respinse ca nefondate.

18. Inculpatul T.C.C. a formulat recurs împotriva încheierii din 5 octombrie 2001. Prin hotărârea definitivă din 6 noiembrie 2001, curtea militară de apel a dispus punerea sa în libertate, ținând seama de faptul că avea o reputație bună în cadrul serviciilor de poliție, ca student, fără antecedente penale, provenind dintr-o familie respectabilă, că era singurul care își putea întreține familia și că era cercetat pentru instigare și complicitate la infracțiunea de furt calificat și nu ca autor al infracțiunii.

19. În urma modificărilor legislative privind competența instanțelor militare, la 6 ianuarie 2003, cauza a fost înregistrată pe rolul Curții de Apel Pitești.

20. Prin încheierea din 16 ianuarie 2003, Curtea de Apel Pitești a prelungit cu treizeci de zile arestarea preventivă a tuturor inculpaților, invocând că motivele arestării lor preventive inițiale existau în continuare. De asemenea, aceasta a evocat complexitatea cauzei, numărul mare de inculpați și interesele contradictorii ale acestora din urmă.

21. Prin încheierile din 14 februarie, 14 martie, 15 aprilie, 9 mai, 6 iunie, 4 iulie, 1 august, 19 septembrie, 17 octombrie și 7 noiembrie 2003, curtea de apel a prelungit, printr-o singură încheiere, arestarea preventivă a inculpaților cu treizeci de zile.

22. Curtea de apel și-a întemeiat încheierile pe persistența motivelor inițiale care justificaseră arestarea preventivă a inculpaților, necesitățile anchetei, și anume întocmirea unui raport de expertiză contabilă și a unei contraexpertize, interogatoriul martorilor. Respingând o cerere a reclamantului de revocare a măsurii arestării preventive, curtea de apel a considerat că pericolul pentru ordinea publică rezulta din gravitatea faptelor săvârșite, din numărul ridicat de inculpați și de infracțiuni, precum și din consecințele faptelor acestora. De asemenea, instanța a subliniat starea de recidivă în care se aflau unii inculpați și necesitatea de instrumentare a probelor, inclusiv a probelor propuse de inculpați.

23. În încheierea sa din 19 septembrie 2003, curtea de apel a precizat, de asemenea, că punerea în libertate a inculpaților putea genera un sentiment de insecuritate în cadrul opiniei publice, care putea interpreta decizia ca o lipsă de măsuri coercitive ferme din partea justiției în cazul unor infracțiuni grave. La 17 octombrie 2003, Curtea de apel a justificat necesitatea de a prelungi măsura arestării preventive, pe motiv că existau suspiciuni plauzibile că inculpații săvârșiseră infracțiunile pentru care erau cercetați.

C. Procedura penală împotriva reclamantului

24. În urma rechizitoriului din 17 august 2001, reclamantul și alți cincizeci și unu de inculpați, dintre care treizeci și doi erau deținuți, au fost trimiși în judecată pentru infracțiunile de instigare la furt calificat, corupție activă, asociere pentru săvârșirea unor infracțiuni și favorizarea infractorului.

25. Cererea reclamantului de a se dispune interogarea a doi martori a fost respinsă de curtea de apel, la 1 august 2003, pe motiv că aceste mărturii nu erau utile și relevante pentru soluționarea cauzei. Prin hotărârea din 29 noiembrie 2003, Curtea de Apel Pitești l-a condamnat pe reclamant la patru ani de închisoare pentru infracțiunile pentru care fusese trimis în judecată.

26. În urma recursului reclamantului, prin hotărârea definitivă din 26 mai 2004, Înalta Curte de Casație și Justiție a confirmat hotărârea pronunțată în primă instanță și a scăzut întreaga perioadă de arestare preventivă din pedeapsa aplicată reclamantului.

27. La 23 iunie 2004, reclamantul a fost pus în libertate.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

28. Dispozițiile relevante ale Constituției și Codului de procedură penală, astfel cum erau în vigoare la momentul faptelor, sunt descrise în cauzele *Konolos împotriva României* (nr. 26600/02, 7 februarie 2008, pct. 19 și 24), și *Calmanovici împotriva României* (nr. 42250/02, pct. 40, 1 iulie 2008). După modificarea sa prin Legea nr. 281/2003, publicată în Monitorul Oficial din 1 iulie 2003, Codul de procedură penală prevede în mod explicit obligația instanțelor de a verifica în mod periodic, pe toată durata procedurii, legalitatea și posibilitatea menținerii în arest preventiv.

29. Art. 504 și 505 C. proc. pen. care reglementează acțiunea în reparație împotriva statului pentru privarea de libertate în mod nelegal, în vigoare înainte de modificarea Codului de procedură penală prin Legea nr. 281/2003, citată anterior, sunt descrise în cauza *Rupa împotriva României (nr. 1)*, (nr. 58478/00, pct. 86 *in fine*, 16 decembrie 2008). Art. 504 C. proc. pen. a fost modificat de Legea nr. 281/2003 după cum urmează:

Art. 504

„(1) Persoana care a fost condamnată definitiv are dreptul la repararea de către stat a pagubei suferite, dacă în urma rejudecării cauzei s-a pronunțat o hotărâre definitivă de achitare.

(2) Are dreptul la repararea pagubei și persoana care, în cursul procesului penal, a fost privată de libertate ori căreia i s-a restrâns libertatea în mod nelegal.

(3) Privarea sau restrângerea de libertate în mod nelegal trebuie stabilită, după caz, prin ordonanță a procurorului de revocare a măsurii privative sau restrictive de libertate, prin ordonanță a procurorului de scoatere de sub urmărire penală sau de încetare a urmăririi penale pentru cauza prevăzută în art. 10 alin. 1 lit. j) ori prin hotărâre a instanței de revocare a măsurii privative sau restrictive de libertate, prin hotărâre definitivă de achitare sau prin hotărâre definitivă de încetare a procesului penal pentru cauza prevăzută în art. 10 alin. 1 lit. j).

(4) Are drept la repararea pagubei suferite și persoana care a fost privată de libertate după ce a intervenit prescripția, amnistia sau dezincriminarea faptei.”

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 5 § 3 DIN CONVENȚIE

30. Reclamantul se plânge de durata arestării sale preventive și de lipsa de motivare a menținerii acestei măsuri de către instanțele interne, cu încălcarea art. 5 § 3 din Convenție, formulat după cum urmează în partea sa relevantă:

„Orice persoană arestată sau deținută în condițiile prevăzute de § 1 c) din prezentul articol [...] are dreptul de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Punerea în libertate poate fi subordonată unei garanții a prezentării persoanei în cauză la audiere.”

A. Cu privire la admisibilitate

31. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 din Convenție. De asemenea, Curtea subliniază că acesta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarat admisibil.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

32. Reclamantul subliniază că a fost menținut în stare de arest preventiv între 9 mai 2001 și 26 mai 2004, data pronunțării hotărârii rămase definitive de către Înalta Curte de Casație și Justiție.

33. Acesta arată că instanțele naționale au omis să motiveze necesitatea menținerii sale în arest preventiv și să precizeze de ce punerea sa în libertate reprezenta un pericol pentru ordinea publică. Reclamantul subliniază că durata arestării sale preventive nu a fost justificată de necesitățile anchetei și că aceasta nu i se datorează în niciun fel. Susține că au fost realizate puține acte de procedură în timpul urmăririi penale, care să justifice menținerea sa în arest preventiv. De asemenea, acesta subliniază întârzierea cauzată în procedură de modificările legii care reglementează competența instanțelor naționale, întrucât cauza a fost transferată de la instanțele militare la instanțele penale.

34. Făcând trimitere la jurisprudența Curții în materie, Guvernul consideră că arestarea preventivă a reclamantului s-a încheiat la momentul condamnării sale în primă instanță, la 29 noiembrie 2003, de către Curtea de Apel Pitești. Prin urmare, aceasta a durat doi ani șase luni și douăzeci de zile.

35. Guvernul subliniază caracterul foarte complex al cauzei, dovedit de gravitatea faptelor reproșate reclamantului, amploarea investigațiilor efectuate și numărul de inculpați. Conform acestuia, instanțele naționale au justificat în mod regulat, prin motive relevante și suficiente, necesitatea prelungirii măsurii de arest preventiv. Acesta subliniază că pericolul pentru ordinea publică, pe care îl reprezenta punerea sa în libertate, reieșea în mod clar din modul său de a acționa, din gravitatea faptelor și din valoarea considerabilă a prejudiciului cauzat.

36. În ceea ce privește desfășurarea procedurii, Guvernul susține că promptitudinea specifică la care are dreptul un acuzat deținut atunci când i se examinează cazul nu trebuie să dăuneze eforturilor magistraților de a-și îndeplini sarcina cu meticulozitate. Acesta constată că, în speță, nu se distinge nicio perioadă de inactivitate și că eventualele întârzieri din anchetă sunt imputabile anumitor inculpați și avocaților acestora, precum și anumitor martori.

2. Motivarea Curții

a) Perioada care trebuie luată în considerare

37. Curtea reamintește că perioada reglementată de art. 5 § 1 c) din Convenție se încheie, de obicei, la data pronunțării cu privire la temeinicia acuzației aduse persoanei în cauză, fie și numai în primă instanță [*Kudla împotriva Poloniei* (GC), nr. 30210/96, pct. 104, CEDO 2000-XI, și *Lavents împotriva Letoniei*, nr. 58442/00, pct. 66, 28 noiembrie 2002]. Curtea reamintește că perioada care trebuie luată în considerare din perspectiva art. 5 § 3 din Convenție este similară art. 5 § 1 c) [*Svipsta împotriva Letoniei*, nr. 66820/01, pct. 107, CEDO 2006-III (extrase)].

38. În primul rând, Curtea evidențiază că, în prezenta cauză, perioada prevăzută la art. 5 § 3 a început la 9 mai 2001, data arestării reclamantului. În ceea ce privește finalul perioadei respective, acesta coincide cu momentul pronunțării hotărârii de condamnare a Curții de Apel Pitești, și anume 29 noiembrie 2003.

39. Cu toate acestea, Curtea constată că, astfel cum reiese din dosar, reclamantul a omis de cinci ori să formuleze recurs împotriva încheierilor prin care a fost prelungită măsura de arest preventiv (supra, pct. 13 și 17). Or, în cadrul unui asemenea recurs, reclamantul ar fi putut să invoce în fața instanțelor naționale lipsa de motivație suficientă și relevantă a prelungirii măsurii de arest preventiv și să obțină, după caz, punerea sa în libertate. Deși este adevărat că,

examinând aceste recursuri, instanțele sesizate nu au oferit mai multe motive decât instanța care a prelungit măsura privativă de libertate, este, de asemenea, evident că nu se pot face speculații de către Curte cu privire la rezultatul unui asemenea recurs (a se vedea *a contrario Estrikh împotriva Letoniei*, nr. 73819/01, pct. 96-98, 18 ianuarie 2007). Astfel, aceasta consideră că perioadele de detenție reglementate de încheierile împotriva cărora reclamantul nu a formulat recurs nu trebuie luate în considerare pentru calcularea duratei arestării preventive a reclamantului.

40. Având în vedere cele de mai sus, perioada arestării preventive care va fi examinată de Curte a fost, prin urmare, de doi ani, o lună și douăzeci de zile [*I.A. împotriva Franței*, 23 septembrie 1998, pct. 98, *Culegere de hotărâri și decizii 1998-VII*; *Vaccaro împotriva Italiei*, nr. 41852/98, pct. 31-33, 16 noiembrie 2000; *Mitev împotriva Bulgariei*, nr. 40063/98, pct. 102, 22 decembrie 2004 și *Solmaz împotriva Turciei*, nr. 27561/02, pct. 29, CEDO 2007-II (extrase)].

b) Justificarea arestării preventive

41. Curtea face trimitere la principiile fundamentale care rezultă din jurisprudența sa și care determină caracterul rezonabil al unei arestări, în sensul art. 5 § 3 din Convenție [*Labita împotriva Italiei* (GC), nr. 26772/95, pct. 152, CEDO 2000-IV și *Calmanovici*, citată anterior, pct. 90-94]. Aceasta reamintește că obiectul art. 5 § 3, care formează un tot unitar împreună cu § 1 c) din același articol [*Lawless împotriva Irlandei (nr. 3)*, 1 iulie 1961, pct. 14, seria A nr. 3], constă în a oferi persoanelor private de libertate o garanție specială: o procedură judiciară care urmărește să asigure că nimeni nu este privat de libertate în mod arbitrar.

42. În jurisprudența sa, Curtea a expus patru motive fundamentale acceptabile pentru arestarea preventivă a unei persoane suspectate că ar fi săvârșit o infracțiune: pericolul ca acuzatul să fugă (*Stögmüller împotriva Austriei*, 10 noiembrie 1969, seria A nr. 9, pct. 15); riscul ca acesta, odată pus în libertate, să împiedice administrarea justiției (*Wemhoff împotriva Germaniei*, 27 iunie 1968, pct. 14, seria A nr. 7), să săvârșească noi infracțiuni (*Matzenetter împotriva Austriei*, 10 noiembrie 1969, seria A nr. 10, pct. 9) sau să tulbure ordinea publică [*Letellier împotriva Franței*, 26 iunie 1991, pct. 51, seria A nr. 207 și *Hendriks împotriva Țărilor de Jos* (dec.), nr. 43701/04, 5 iulie 2007]. De asemenea, aceasta a hotărât că instanțele care se pronunță cu privire la posibilitatea menținerii reclamantului în arest preventiv trebuie să examineze toate elementele relevante concrete, care sunt în măsură să confirme existența necesității acestei măsuri (*Mansur împotriva Turciei*, 8 iunie 1995, pct. 55-56, seria A nr. 319-B).

43. În primul rând, Curtea ia act de faptul că, în speță, instanțele naționale au prelungit periodic arestarea preventivă a reclamantului. Cu toate acestea, justificarea prelungirii arestării preventive nu se raporta la situația concretă a persoanei în cauză, vizând în mod general toate persoanele anchetate în cadrul procedurii. Or, deși este conștientă de complexitatea unui anchete care se referă la un număr mare de inculpați, Curtea nu poate considera că o motivare globală pentru toți inculpații aflați în detenție ar putea îndeplini cerințele art. 5 § 3 din Convenție dincolo de perioada inițială a detenției (*Calmanovici* citată anterior, pct. 100, și, *mutatis mutandis*, *Dolgova împotriva Rusiei*, nr. 11886/05, pct. 49, 2 martie 2006). Mai specific, aceasta observă că, deși au făcut uneori referire la posibilitatea de a influența martorii sau la tentative de a fugi din țară, instanțele naționale nu au numit inculpații în cauză. Or, nimic din dosar nu permite să se constate că o asemenea motivare din partea instanțelor naționale a fost generată de comportamentul reclamantului.

44. În continuare, Curtea recunoaște că, prin gravitatea lor deosebită și prin reacția publicului la săvârșirea lor, anumite infracțiuni pot genera tulburări sociale care să justifice arestarea preventivă, cel puțin o anumită perioadă de timp. Totuși, aceasta ia act de faptul că un astfel de pericol scade în mod necesar în timp și că, prin urmare, autoritățile judiciare trebuie să prezinte motive și mai specifice care să justifice persistența motivelor detenției (*I.A.*

împotriva Franței, citată anterior, pct. 104-105). În consecință, continuarea detenției nu se justifică într-o anumită speță decât dacă indicii concrete demonstrează o cerință veritabilă de interes public care prevalează, în ciuda prezumției de nevinovăție, asupra regulii respectării libertății individuale [*Smirnova împotriva Rusiei*, nr. 46133/99 și 48183/99, pct. 61, CEDO 2003-IX (extrase)].

45. În această privință, Curtea admite că, în speță, instanțele naționale au putut justifica menținerea arestării preventive a reclamantului prin persistența motivelor care justificaseră detenția inculpaților și prin imperativele anchetei. Cu toate acestea, potrivit Curții, odată cu trecerea timpului, instanțele naționale ar fi trebuit să aducă mai multe motive și precizări pentru justificarea prelungirii acestei măsuri, și nu să se limiteze la enumerarea sumară a acestor motive. Desigur, nevoia de a asigura o bună desfășurare a anchetei a fost deja recunoscută de Curte drept un motiv ce poate justifica prelungirea privării de libertate (*Garycki împotriva Poloniei*, nr. 14348/02, pct. 48, 6 februarie 2007). Cu toate acestea, în speță, instanțele interne nu au oferit nicio explicație pentru a justifica, odată cu trecerea timpului, modul în care punerea în libertate a reclamantului ar fi împiedicat ancheta.

46. În cele din urmă, Curtea ia act de faptul că instanțele naționale au justificat necesitatea menținerii măsurii arestării preventive prin pericolul pentru ordinea publică pe care l-ar fi putut reprezenta punerea în libertate a inculpaților. Curtea reamintește că a hotărât deja că nevoia de menținere a ordinii publice, inclusiv protecția oricărui acuzat, reprezintă un motiv ce poate justifica prelungirea privării de libertate. Cu toate acestea, nu poate fi considerat pertinent și suficient decât dacă este susținut de fapte care să arate că eliberarea deținutului ar afecta în mod real ordinea publică. În plus, detenția nu este legitimă decât dacă ordinea publică este într-adevăr amenințată (*Letellier* citată anterior, pct. 51).

47. În speță, scurta trimitere la gravitatea faptelor săvârșite și la modul în care acuzații le-ar fi săvârșit, perspectiva unei pedepse severe și valoarea prejudiciului nu pot completa lipsa de motivație menționată anterior, deoarece este de natură să genereze mai multe întrebări decât răspunsuri în privința rolului acestor elemente în pretinsa existență a unui pericol pentru ordinea publică în speță (*Calmanovici* citată anterior, pct. 99). În special, Curtea subliniază că instanțele interne nu au justificat în mod concret, pe baza faptelor relevante, motivele pentru care ordinea publică ar fi fost efectiv amenințată în cazul în care acuzatul ar fi fost liber. În plus, riscul unui impact negativ asupra opiniei publice descrește pe măsură ce trece șocul inițial provocat de infracțiune.

48. De altfel, Curtea reamintește că art. 5 § 3 din Convenție impune instanțelor naționale, atunci când acestea se confruntă cu necesitatea prelungirii unei măsuri de arest preventiv, să ia în considerare măsurile alternative prevăzute de legislația națională (*Jabłoński împotriva Poloniei*, nr. 33492/96, pct. 83, 21 decembrie 2000 și *Patsouria*, citată anterior, pct. 75-76). Or, în prezenta cauză, instanțele naționale nu au luat în considerare o asemenea posibilitate.

49. Având în vedere considerentele de mai sus, Curtea consideră că autoritățile nu au oferit motive „relevante și suficiente” pentru a justifica necesitatea menținerii reclamantului în arest preventiv.

50. În aceste circumstanțe, nu este necesar să se verifice, de asemenea, dacă autoritățile naționale competente au contribuit cu o „promptitudine deosebită” la continuarea procedurii (*Dolgova*, citată anterior, pct. 50 *in fine*).

Rezultă că a fost încălcat art. 5 § 3 din Convenție.

II. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 5 § 5 DIN CONVENȚIE

51. De asemenea, reclamantul se plânge că nu poate obține despăgubiri, la nivel național, pentru privarea sa de libertate pe care o considera nelegală. Acesta invocă art. 5 § 5 din Convenție care se citește după cum urmează:

„5. Orice persoană, victimă a unei arestări sau dețineri în condiții contrare dispozițiilor acestui articol, are dreptul la reparații.”

A. Cu privire la admisibilitate

52. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 din Convenție. De asemenea, Curtea subliniază că acesta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarat admisibil.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

53. Reclamantul subliniază că art. 504-507 C. proc. pen., care se referă la posibilitatea de a obține o reparație în cazul arestării nelegale, nu sunt relevante pentru situația sa, și anume lipsa de motivație a prelungirilor unei arestări preventive. Acesta adaugă că articolele citate anterior acordau o reparație numai atunci când nelegalitatea unei dețineri era stabilită prin ordonanță a procurorului, prin hotărâre de revocare a arestării preventive sau prin hotărâre definitivă de încetare a procesului penal.

54. Guvernul observă că, înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 281/2003, reclamantul putea să conteste, în fața instanțelor naționale, ordonanța parchetului de arestare preventivă, precum și încheierile prin care se confirma arestarea preventivă sau prin care se dispunea prelungirea acestei măsuri. Or, reclamantul a omis să formuleze recurs împotriva unora dintre aceste ultime încheieri. În această privință, subliniază că inculpatul T.C.C. care formulase recurs împotriva încheierii din 5 octombrie 2001 a obținut punerea sa în libertate (supra, pct. 18). De asemenea, acesta arată că, după intrarea în vigoare a Legii nr. 281/2003, citată anterior, instanța era obligată să verifice în mod periodic temeinicia arestării preventive. Încheierile puteau fi atacate cu recurs în fața instanței ierarhic superioare.

55. Guvernul prezintă circa douăzeci de decizii pronunțate de instanțele naționale între 2001 și 2004, în care acestea au admis recursuri împotriva propunerilor de prelungire a măsurilor de arestare preventivă sau cereri de revocare a măsurilor de arestare preventivă. În vederea pronunțării deciziilor lor, instanțele au examinat, în fiecare situație, dacă măsura arestării preventive era justificată, ținând seama de condițiile impuse de lege și de situația personală a inculpatului.

56. În continuare, Guvernul subliniază că, dat fiind că instanțele naționale au respectat dispozițiile legale și au motivat necesitatea prelungirii măsurii privative de libertate, arestarea preventivă a reclamantului nu era contrară art. 5 § 3 din Convenție. În afară de aceasta, reclamantul nu a obținut o constatare a caracterului abuziv sau nelegal al detenției sale din partea autorităților naționale. Prin urmare, persoana în cauză nu se putea prevala de dispozițiile art. 504 și 506 C. proc. pen.

2. Motivarea Curții

57. Curtea reamintește că art. 5 § 5 din Convenție este respectat atunci când se pot solicita reparații pentru o privare de libertate care a avut loc în condiții contrare art. 5 § 1-4 (a se vedea, *Wassink împotriva Țărilor de Jos*, 27 septembrie 1990, pct. 28, seria A nr. 185-A). Art. 5 enunță, în speță, o veritabilă normă substanțială [*Neumeister împotriva Austriei* (art. 50), 7 mai 1974, pct. 30, seria A nr. 17]. Prin urmare, dreptul la reparații enunțat la art. 5 presupune că o încălcare a unuia dintre celelalte alineate a fost stabilită de o autoritate națională sau de instituțiile Convenției [*N.C. împotriva Italiei* (GC), nr. 24952/94, pct. 49, CEDO 2002-X]. Ținând seama de concluziile sale din perspectiva art. 5 § 3 (supra, pct. 49 și 50), Curtea consideră că art. 5 § 5 este aplicabil în speță.

58. Curtea observă, la fel ca și Guvernul, că reclamantul putea formula recursuri împotriva încheierilor prin care era prelungită arestarea sa preventivă pentru a solicita punerea sa în

libertate, invocând circumstanțele personale. Cu toate acestea, Curtea reamintește că nu a luat în considerare în examinarea sa perioadele de arestare preventivă pentru care reclamantul nu și-a exercitat dreptul de recurs (supra, pct. 39-40). De asemenea, aceasta constată că, pentru restul perioadei, deși reclamantul și-a utilizat dreptul de recurs, instanțele naționale au considerat că prelungirea arestării preventive a reclamantului era justificată în mod corespunzător. Prin urmare, deși Curtea nu contestă, în principiu, eficacitatea recursului introdus de Codul de procedură penală împotriva încheierilor prin care era prelungită arestarea preventivă, nu este mai puțin adevărat că, în cauză, acesta nu a putut oferi reclamantului mai multe justificări cu privire la necesitatea prelungirii arestării sale preventive.

59. În plus, Curtea observă că art. 504-506 C. proc. pen., în versiunile sale redactate înainte și după modificarea Codului de procedură penală prin Legea nr. 281/2003, nu oferea un recurs eficace pentru situația reclamantului. Cu acest titlu, este necesar să se observe că, potrivit art. 504 C. proc. pen., astfel cum era în vigoare înainte de modificările pe care i le-a adus Legea nr. 281/2003, se puteau acorda despăgubiri pentru o arestare preventivă numai în cazul achitării, al scoaterii de sub urmărire penală sau al încetării urmăririi penale [*Pantea împotriva României*, nr. 33343/96, pct. 264-271, CEDO 2003-VI (extrase) și *Rupa* citată anterior, pct. 214]. În urma modificărilor aduse art. 504, citat anterior, orice reparație era condiționată de constatarea nelegalității detenției prin ordonanță a parchetului sau prin decizia unei instanțe (supra, pct. 29), ceea ce nu este cazul în speță.

60. Prin urmare, Curtea consideră că nu s-a stabilit că reclamantul avea la dispoziție, la nivel național, posibilitatea de a obține reparații pentru privarea sa de libertate, contrară art. 5 § 3 din Convenție (*Mitev împotriva Bulgariei*, nr. 40063/98, pct. 132-138, 22 decembrie 2004).

Prin urmare, Curtea constată că a fost încălcat art. 5 § 5 din Convenție.

III. CU PRIVIRE LA CELELALTE PRETINSE ÎNCĂLCĂRI

61. Invocând art. 5 § 1 c) și 2 din Convenție, reclamantul se plânde de nelegalitatea arestării sale preventive, subliniind că nu existau motive plauzibile pentru a dispune această măsură, și de faptul că nu i-au fost aduse la cunoștință motivele care au justificat această măsură. Invocând art. 1 din Protocolul nr. 1, acesta se plânde de o atingere adusă dreptului său de proprietate din cauza sechestrului dispus de parchet asupra bunurilor sale. Din perspectiva art. 6 din Convenție, reclamantul se plânde de faptul că, în timpul urmăririi penale, nu a putut interoga martorii apărării și că nu a fost confruntat cu unii inculpați. De asemenea, subliniază că este nevinovat. Invocând art. 8 din Convenție, acesta se plânde, în cele din urmă, de o atingere adusă dreptului său la respectarea vieții private, din cauza publicării în ziarele locale, fără consimțământul său, a fotografiei sale făcute de autorități pentru dosarul penal și a celei care îl înfățișa în boxa acuzaților.

62. În observațiile sale ca răspuns la cele ale Guvernului, acesta precizează că arestarea sa preventivă a fost dispusă de un procuror și că nu a fost adus de îndată în fața unui judecător pentru a verifica temeinicia arestării sale preventive. De asemenea, subliniază că această măsură a fost prelungită de mai multe ori în absența sa și că doar la 23 august 2001 a avut posibilitatea de a-și susține personal cauza în fața unei instanțe.

63. Ținând seama de toate elementele de care dispune și în măsura în care este competentă să se pronunțe cu privire la pretențiile formulate, Curtea constată că nu s-a adus nicio atingere drepturilor și libertăților garantate de articolele Convenției. Reiese că acest capăt de cerere este în mod vădit nefondat și trebuie respins în temeiul art. 35 § 3 și 4 din Convenție.

IV. CU PRIVIRE LA APLICAREA ART. 41 DIN CONVENȚIE

64. Art. 41 din Convenție prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

65. Reclamantul solicită 5 000 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu material, reprezentând pierderea remunerației în timpul perioadei sale de arestare preventivă, și 111 200 EUR cu titlu de prejudiciu moral.

66. Guvernul consideră că nu există o legătură de cauzalitate între prejudiciul material invocat și pretensele încălcări ale art. 5 § 3 și 5 din Convenție. De asemenea, apreciază că suma solicitată cu titlu de prejudiciu moral este exorbitantă, ținând seama de jurisprudența Curții în materie, și că o eventuală constatare a încălcării ar putea constitui, în sine, o reparație suficientă a prejudiciului moral pretins.

67. Curtea reamintește că nu acordă despăgubiri bănești în temeiul art. 41 decât dacă este convinsă că pierderea sau prejudiciul reclamat rezultă în mod real din încălcarea constatată.

68. În ceea ce privește prejudiciul material, Curtea constată că nu există nicio legătură de cauzalitate între faptele care au condus la constatarea încălcării Convenției și prejudiciul material pentru care reclamantul solicită despăgubiri. Pe de altă parte, aceasta evidențiază că reclamantul a fost condamnat și că perioada arestării sale preventive i-a fost scăzută din pedeapsă. În consecință, Curtea consideră că cererea nu poate fi admisă (*mutatis mutandis Kalachnikov împotriva Rusiei*, nr. 47095/99, pct. 139, CEDO 2002-VI).

69. Cu toate acestea, Curtea consideră că reclamantul a suferit în mod cert un prejudiciu moral. Pronunțându-se în echitate, în conformitate cu art. 41 din Convenție, aceasta îi acordă 5 200 EUR pentru prejudiciul moral.

B. Cheltuieli de judecată

70. De asemenea, reclamantul solicită 5 000 EUR pentru cheltuielile de judecată efectuate în timpul procedurii și pentru onorariul avocaților, precum și 100 EUR pentru cheltuielile poștale ocazionate de corespondența cu Curtea. Acesta nu furnizează documente justificative decât pentru această ultimă sumă.

71. Guvernul subliniază că reclamantul nu a prezentat documente justificative pentru suma solicitată cu titlu de cheltuieli de procedură și onorariul avocaților.

72. În conformitate cu jurisprudența Curții, un reclamant nu poate obține rambursarea cheltuielilor sale de judecată decât în măsura în care se stabilește caracterul real, necesar și rezonabil al acestora. În speță, ținând seama de documentele pe care le deține și de criteriile menționate anterior, Curtea apreciază rezonabilă suma de 100 EUR cu titlu de cheltuieli de judecată pentru procedura în fața Curții și o acordă reclamantului.

C. Dobânzi moratorii

73. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,
CURTEA,
ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă în ceea ce privește capetele de cerere întemeiate pe art. 5 § 3 și 5 din Convenție și inadmisibilă pentru celelalte capete de cerere;
2. *Hotărăște* că a fost încălcat art. 5 § 3 din Convenție;
3. *Hotărăște* că a fost încălcat art. 5 § 5 din Convenție;
4. *Hotărăște*:
 - a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție, suma de 5 200 EUR (cinci mii două sute de euro), pentru prejudiciul moral, și suma de 100 EUR (o sută de euro) pentru cheltuielile de judecată, care trebuie convertite în moneda statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății, plus orice sumă care poate fi datorată cu titlu de impozit;
 - b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;
5. *Respinge* cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la 6 iulie 2010, în temeiul art. 77 § 2 și 3 din regulament.

Santiago Quesada
Grefier

Josep Casadevall
Președinte